

Mange barn blir værende i en utrygg omsorgssituasjon

Kommunal Rapport 28.04.2025

Brudd på bistandsplikten, ressursknapphet og sviktende samarbeid mellom tjenestene er blant årsakene til de vedvarende utfordringene i barnevernet, ifølge Riksrevisoren.

Samtidig har Bufetat slitt med å øke kapasiteten på institusjonsplasser. Én grunn til det, er det politiske målet om å fase ut kommersielle aktører til fordel for ideelle aktører. Bufetat har ikke hatt nok statlige plasser og heller ikke klart å skaffe nok kapasitet i markedet.

Det er bevilget penger til å øke antall plasser flere ganger de siste årene. I år er det statlige barnevernet styrket med totalt 840 millioner kroner. Men det tar tid å bygge opp institusjonskapasiteten.

– Mangelen på plasser fører til at barn forblir i en utrygg omsorgssituasjon preget av rus, kriminalitet og uheldig bosituasjon, sa Schjøtt-Pedersen under framleggingen. Riksrevisjonen betegner bruddene på bistandsplikten som kritikkverdig, og vil følge opp disse i en egen undersøkelse.

Problemer med samarbeidet

Barnevernsreformen som ble innført i 2022, presiserte kommunenes ansvar for barnevernet og har styrket forebygging og tidlig innsats på tvers av tjenesteområdene som et mål. Dette skulle gi mindre behov for omsorgsovertakelser og dermed for fosterhjem og institusjonsplasser.

Høy kommunal egenandel på institusjonsplass – 182.700 kroner per måned i 2024 – gjør det imidlertid krevende å omprioritere midler til forebygging.

Undersøkelser viser dessuten at det fortsatt skorter på samarbeid mellom ulike tjenester.

– Lav kapasitet i tjenestene *utenfor* barnevernet bidrar til dårligere tilbud til barn i barnevernet, sa Schjøtt-Pedersen.

Riksrevisjonens undersøkelse viser at barnevernet opplever samarbeidet med politi, skole, barnehage, skole og helsestasjon som godt. Derimot har de utfordringer i samarbeidet med rus- og psykiatritjenester og PPT.

– Det er spesielt i samarbeidet med helsetjenestene at både barnevernet og Bufetat opplever utfordringer, sa riksrevisoren.

Han påpekte videre at de ulike tjenestene har ulike forventninger til hva de andre skal bidra med. I tillegg er det en silotenkning der saker skyves mellom tjenestene, og ansvaret for barnet blir uklart.

Mange har ikke plan

Det er svært varierende framdrift i arbeidet med reformen. Halvparten av kommunene har fortsatt ikke vedtatt en forebyggingsplan, slik de er pålagt, og for mange er det uklart hva forebygging innebærer.

– Det er store forskjeller på i hvilken grad kommunene lykkes med å utvikle tiltak, og det utfordrer målet om likeverdig tjenester, sa riksrevisoren.

Han oppfordrer nå Barne- og familiedepartementet (BFD), som er adressat for rapporten, til å følge opp og bistå kommune som sliter. Små barnevernstjenester bør få tilgang på støtte fra et større fagmiljø.

29 tjenester har færre enn fem årsverk. Disse er mer sårbare for gjennomtrekk og sykefravær.

Videre anbefaler Riksrevisjonen blant annet at BFD følger opp og bistår kommunene som så langt ikke har lyktes med å gjennomføre barnevernsreformen.

Riksrevisjonen om årsaker til barnevernets utfordringer

- Ressursknapphet er en utfordring for mange kommunale barnevernstjenester.
- Det statlige barnevernets tiltaksapparat er ikke tilstrekkelig dimensjonert for å ivareta bistandsplikten.
- Samarbeidet mellom det statlige og kommunale barnevernet er krevende når det statlige barnevernet ikke oppfyller bistandsplikten.
- Manglende tilbud i ulike velferdstjenester gjør samarbeidet mellom barnevernet og andre tjenester krevende, og fører til at barn ikke får det tilbudet de har behov for.
- Mange kommunale barnevernstjenester har ikke tilstrekkelige forutsetninger for å gjennomføre endringer.